

2018 BOOKER UZUN LİSTESİNDE YER ALAN
SU KÜRÜ'NÜN YAZARININ YENİ ROMANI

SOPHIE
MACKINTOSH

MAVİ
BİLET

ROMAN

"Mavi Bilet bir mucize,
Sophie Mackintosh ne yazsa kesintikle okunmalı."

DEBORAH LEVY

2. BASKI
Çeviri: BEGÜM KOVULMAZ

can
çağdaş

SOPHIE MACKINTOSH
MAVİ BİLET

Can aędaş

Mavi Bilet, Sophie Mackintosh

İngilizce aslından çeviren: Begüm Kovulmaz

Blue Ticket

İlk baskı (bu çeviriye kaynak alınan baskı): Doubleday, 2020

© 2020, Sophie Mackintosh

© 2020, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Anatolialit Telif ve Tercümanlık Hizmetleri Ltd. Şti. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2020

2. basım: Mart 2021, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Cem Alpan

Editör: Emrah Serdan

Düzeltili: Melis Oflas

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak uygulama: Bilal Sarıteke / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak fotoğrafı: © Evelyn Bencicova

Baskı ve cilt: Türkmenler Matbaacılık Reklam San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. No: 16-18

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 43087

ISBN 978-975-07-4699-4

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750746994

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

SOPHIE MACKINTOSH
MAVİ BİLET

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Begüm Kovulmaz

Sophie Mackintosh'un Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Su Kürü, 2019

SOPHIE MACKINTOSH, 1988'de Güney Galler'de dünyaya geldi. Warwick Üniversitesi'nde Edebiyat ve Yaratıcı Yazarlık öğrenimi gördü. Öyküleri, denemeleri ve şiirleri *Granta* ve *The New York Times* gibi çeşitli dergilerde yayımlandı. "Grace" öyküsüyle 2016 White Review Öykü Ödülü'nü, "The Running Ones" öyküsüyle 2016 Virago/Stylist Öykü Ödülü'nü aldı. İlk romanı *Su Kürü*'yle 2018 Man Booker Ödülü'ne aday gösterildi. Mackintosh, Londra'da yaşamakta ve yazarlığa devam etmektedir.

BEGÜM KOVULMAZ, İstanbul Üniversitesi İngiliz Dili Edebiyatı mezunu. 2000 yılından beri editörlük ve çevirmenlik yapıyor. Susan Sontag, Oliver Sacks, Angela Carter, George Orwell, Rudyard Kipling gibi yazarları çevirdi.

Ursula ve Caerie için

İçindekiler

Kura	13
Ev	29
Yol	83
Kulübe	147
Sahil	201
Sınır	221

KURA

1

Şansın pay edilmesiyle başladı her şey, bedenlerimiz tilt makinesinin içindeki toplar gibiydi. Kızların boy atmaya ve bayılmaya başladığı kesişen yeniyetmelikler yıldı.

Klinikte doktorumu görmeye gittiğim zaman, boylarımızı ölçmek için kullandığı duvar sinek yumurtaları gibi nokta nokta izlerle kaplıydı. Bana ait nokta da diğerlerinin arasında bir yerde kaybolmuştu. Dik dur, daha dik dur, dedi. Cetvelle parmak eklemlerime vurdu. Yukarı bak! Ne görüyorsun?

Sadece tavanınızdaki duvar kâğıdında biriken tozları, doktor, demedim. Bedenimle ilgili notlar aldı. Tırnaklarımın kenarını kemiriyordum. Başparmaklarımdaki kanyan yaralara gazlı bez sardı. Tırnaklarını kemirme, dedi ve bir şeyler yazdı, belki de *Anaçlık eksikliği* yazmıştı.

On bir yaşındayken babam bana fırça tüylü, gri bir köpek aldı, kalbim için. Daha hızlı koş! diye seslenirdim ona, bana yetişemediği zaman. Sevgiydi bu.

Soğuk ışık, pencere çerçeveme geldikleri gümüş ağlarından fırlayan örümcekler. Kader orada, dışarıda bir

yerdeydi. Köpek ve ben birlikte ona doğru koşuyorduk. Yüzümü onun karışık tüyelerine gömmekten hoşlanırdım ama alerjiktim sanırım. Beni hasta edenin başından beri sevgi olması da mümkündü.

2

Süreci hızlandırmak istiyorsanız bol bol süt için, derdi bilmiş kızlar, ders arasında tuvalette çatlak dudaklarımıza balsam sürerken. Henüz onların da başına gelmemiştir ama bir şeyler öğrenmeyi başarmışlardı. Katı sıvı fark etmez, bol yağ yiyin, derlerdi. Tüm muslukları açıp dersliklerimize dönerdik.

Akşam yemeğinde bir kaşık tereyağını ağzıma atıp özenle yedim. Babam bana baktı ama bir şey demedi. Bir kaşık daha yedim. Kaşığı yaladım.

Ne istediğine dikkat et, kliniğin duvarında yazan sloganlardan biriydi. Sadece o yıl bile beş yüzden fazla kez okumuş olmalıydım o cümleyi. Bekleme odasındaki turuncu plastik sandalyede oturup bacaklarımı sallarken.

Dönem boyunca kızlar birer birer gitti. Veda partisi yapılmadan, not bırakmadan. Sıra bana geldiğinde geride hemen hiç kimse kalmamıştı. Sınıfta ben, benim yaşımdaki iki kız ve oğlanlar kalmıştı, zaman geçip giderken kalemlerimizi kâğıtların üzerinden kaldırmadan çarpma, çıkartma ve ezber yapıyorduk.

Özgür irade kavramına pek sadakat duymuyordum. On dört yaşında aylardır geleceği bekliyordum zaten. Düşüncelerimin gücüyle bedenimi ilerlemeye zorlayabilecekmişim gibi dizlerimi göğsüme çekip babamın banjosundaki sarı fayansların üstünde saatlerce oturuyor-

dum. Her olayın beni yetişkinliğe, onun berrak ve ışıltılı kıyısına biraz daha yaklaştırdığı düşüncesinden başka hiçbir şeyden keyif alamıyordum. Oraya ulaşmak için bataklığı yüzerek aşmamız gerekiyordu sanki, okyanusa ulaşmamıza engel olan çamurlu bir nehir ağzı varmış gibi. Şu dönemi atlat, yazmıştım okul defterimin arkasına. Kişisel mantramdı. Kendimle böyle erkenden barışmayı başardığım için çok gelişkin hissediyordum. Aslında hiçbir şeyden haberim yoktu tabii.

Bunların hepsini Doktor J'yle konuştum, işaretli duvarın sahibi olan bezgin, solgun kadınla. Büyüyen beyinlerimiz onun dosya dolabındaki kayıtlarda depolanırdı, elenmeyi bekleyen sayısız yeniyetme kızlardan oluşan psişik saldırılarla doluydu dolabı.

Zihnin ne yapıyor son zamanlarda? diye sorardı bana, ben de her seferinde aynı şeyi söylerdim, Açıkcası pek bir şey yapmıyor, derdim ve sıklıkla doğruydum bu. Derin uyuyor, okuldan sonra babamın silahıyla ormanda dolaşır tavşanların titreyen bedenlerini arıyordum ama yalnızken asla ateş etmiyordum. Çam kozalakları ve şiiirler duyulandırdığı beni, tavsiye edilen havuz turlarını yaşıtım kızlarla birlikte dinlence merkezinde atıyor, iki kenarı yeşillikli, gri kır yolundan yürüyerek eve dönüyordum.

Yıl devam ettikçe uyluklarımda şerit gibi uzun kırmızılıklar belirdi. Derin geriliyor, dedi doktor. Uzun boylu olacaksın. O sırada ona inanmamıştım. Günler ağır ağır geçerken kanamam başlasın diye dua ediyordum. Başlasın diye doğaya yalvarırdım, ıslak çimenlere ve gökyüzüne. Annemin kapaklı kolyesi babamın çorap çekmecesinde beni bekliyordu. Kapağı kilitli değildi ama içi boştu. Annem kasabanın kıyısındaki gri mezarlıkta yatıyordu. Bileti de onunla birlikte gömülmüş olabilirdi. Sordamım.

Babam beni bir restorana götürdü. İlk defa yetişkin-

cilik oynuyordum ama pek beceremedim. Kuru, içi boş küçük ekmeklerden üç tanesini çok hızlı yedim. Carbonara soslu makarnadaki sünmüş mantarları salyangoza benzettim ve yiyemedim. Babam yufka yürekli olduğumu söyledi o zaman. Biraz sinirlenmişti. Şarap söyledik, bardağı ıslatacak kadar büyük bir yudum içtim ben de, ama hepsi bu. Dilimi canlandırdı tadı. Babam şarabı kadehte çevirmeyi gösterdi, camda kalan gelgit izlerinin ne anlama geldiğini açıkladı. Çay yaprağı okumak gibidir, dedi. Şarabın içine baktım ve geleceği gördüm. Şişenin dibinde yaşıyor.

Şarabı bitirince boş şişeyi kaldırdı ve teleskop gibi gözüne götürdü. Gördün mü? diye güldü ama gelecekte neler gördüğünü sormadım ona.

Annen mavi bilet çekmeni isterdi, dedi hesabı beklerken ama başka yorum yapmadı. Aptal görünmeyi göze alıp sormadım, başımı salladım onun yerine. Annem hakkında bana ne anlatmaya çalıştığını daha sonra, uymaya çalışırken fark ettim.

Baba olmak için gençti. Hafta sonları arkadaşları eve gelir, bira içer ve beni seyrederdiler. Kâğıt da oynarlardı ama oynadıkları oyunları bilmiyordum. Bir-ki, bir-ki, derlerdi kâğıtları masaya atarken. Bir bira daha. Koridorun karanlığında, beni görmeyecekleri yerlere yüzüstü yatarım. Seyretmek ama seyredilmemektir isteğim. Arzumun temel ilkesiydi bu. On dört yaşında anlamıyor insan bunu. Ama artık anlayabiliyorum.

O yılın sonlarına doğru bir gün sinemadaydım, parmaklarımı bir patlamış mısır kovasına daldırıyordum. Yanımda bir oğlan oturuyordu. Elini kulaç atar gibi bana doğru uzattığını hissettim. Bana ulaşana dek havada yaşıyor inip kalktı eli. Omzumu, göğsümü buldu. Orada öylece kalmasına izin verdim. Film bitti. El kalktı. Bakmama fırsat kalmadan gitti çocuk.

Okuldaki kızlar tuvaleti neredeyse boşalmıştı artık. Muslukları açık bırakan kimse kalmamıştı.

Gri köpeğim bir gün şişmanlamaya başladı, hatta yavaşladı. Anlaşılan kızdı. Bir gün yere uzandı ve içinden küçük, kör şeyler çıktı, pembe ve sızlanan kalplere benziyorlardı. Babam onlara bir şeyler yaptı. Ormana bıraktı veya yeni evler buldu. Öyle yaptığına inanmayı tercih ettim.

Yıllar sonra başımı eğip karnıma baktığımda köpeğim geldi aklıma, oradaydı işte. İnkâr edilemezdi durum. Ben de yavaşlayacaktım. Ben de yere yatacaktım. Soğuk zemine. Mavi sabahta.

Onlara dokunabilirdin, dedi benim haricimde okulda kalan tek kız. Anneleri olurdun. Sadece senin kokunu tanırlardı. Hüzünlü, buğu gibi bir kızdı, insanı allak bulak eden solgun gözleri vardı. Ona benzediğimi düşünmek istemiyordum ama yanındaydım işte. Birlikteydik. Sandviçini dikkatle ağzına götürdü. Eve dönünce odamda kol altlarımı kokladım, görmek için. Tarif edilemez geldi bana. Herkesin kokusu gibiydi. Yuva gibi dönmek isteyeceğiniz bir şey yoktu kokumda.

3

Sonunda bir gün iç çamaşırımda parlak kırmızı bir leke belirdi. Özenle duş aldım, yabancı görünümlü kan ince bir çizgi bırakarak bacağımdan aşağı aktı. Koyu renkli, pelteye benzeyen bir pıhtı düştü içimden. Sakindim, belki de öleceğimi hissettim. Ölmek yerine son bir yıldır yatak odamın kapısında asılı duran elbiseyi giydim; pembe satenden elbisenin eteğinin kenarlarına ve yaka-

sına beyaz çiçekler işlenmişti, altına giydiğim jüpon dizlerimi gıdıklıyordu. Elbise rutubet kokuyordu, her gün ödev duygusuyla bedenime sıktığım ucuz parfümün tatlı kokusu da sinmişti kumaşa. Gidip babamın önünde şöyle bir döndüm, o da kapaklı kolyeyi getirip bana verdi. Henüz takma, dedi.

Özel bir durum olduğundan yol uzun olmasına rağmen taksiye bindik; en yakınımızdaki kasabanın hantal silüetine, kenar mahallelerine doğru gittik, bizimki gibi ahşap evlerin önünden geçtik. Taksi şoförü plastik bir dondurma kutusuna kırmızı metalik kâğıda sarılı kalp şeklinde çikolatalar doldurmuştu. İki tane al! diye ısrar etti bana, sonra kutuyu koltuğunun altına kaldırdı.

Güzel kız, dedi babama, o da hem gülümseyerek hem gülümsemeden Ağır ol, diye karşılık verdi ve yolun kalanında konuşmadılar. Kalpli çikolataların içinde vişne vardı. Çikolata kaplarını üst üste koyup küçücük olana kadar katladım, oturduğum yerle kapı arasındaki boşluğa sıkıştırdım.

Kura merkezi bir kliniği andırıyordu; soluk renkli tuğladan iki katlı bir bina, düz bir çatı. Binanın önünde durduğumuzda dışarıdaki elçi sigara içiyordu ama bizi görünce sigarasını yere attı. Tebrikler, dedi bana. Bizi içeri aldı, diğerlerinin beklediği yere götürdü.

Ahşap yer döşemeleri hınçla cilalanmıştı. Sayısız ayak aşındırmıştı o zemini. Tüm ışıkları yansıtıyordu taktalar – tavandaki spot lambaları, koyu renk takım elbise giymiş bir adamın turuncu bir plastik sandalyede bacak bacak üstüne atarak bizi seyrettiği masanın üstündeki lambanın ışığını. Adam doktor olabilirdi ama üzerinde beyaz önlük, ellerinde lateks eldiven yoktu. Ahşap bir sıranın üstünde elbise giymiş dört kız yan yana oturuyordu, göğüslerine gerçek ve yapay çiçekler iğnelenmişti. Okulundan değildi hiçbirisi. Biri kadife, ikisi tül, üçün-

cüsü de benim gibi saten elbise giymişti. Satenli kızdan hoşlandım hemen. Aynı türdendik.

Sıraya girip kasaptan numaramızı almak için bekler gibi makineden biletlerimizi çekmeyi bekledik. Tavan-daki hoparlörlerde o yılın popüler müzikleri çalıyordu. Yeterli ölçüde ciddiyet. Yeterli ölçüde tören havası. O kadar da büyütülecek bir şey değildi sonuçta.

Önce beni çağırdılar. Oda boyunca yürüyüp kapalı kutusunun içindeki makineye yaklaşmamı izlediler. Elimi makineye soktum. Endişeliydim ama geleceğimin belirlenmesine hazırdım. Gözlerimi yumup şarap şişesini dürbün gibi gözüne götüren babamı düşündüm. Makine sert bir kâğıt parçasını sessizce elime tükürdü. Rengi kobalt mavisiydi. Tebrikler, dedi koyu renk takım elbise, doktora benzeyen adam.

Diğer kızlar da peşimden geldi, her biri sırayla makineden biletini aldı. Makineden çıkan son kâğıt parçasına bakarken, Neredeyse hepsi aynı! dedi adam. Toplaşip biletlerimizi karşılaştırdık. Biri hariç hepsi maviydi, biri beyaz çıkmıştı. Doktor ve diğer elçi, beyaz biletli kıızı başka bir odaya götürdü. Kapıdan karanlık koridora çıkışlarını seyrettik. Doktor geri geldiğinde ellerini iki kez cırptı. Kurtuldunuz, dedi korkunç bir iyilikseverlikle.

Kapıdaki elçi şimdi masanın başında sonuçları yazıyor, evlere, kliniklere, bilmediğimiz uzak ve önemli yerlere haber veriyordu. Bizi birer birer başka bir odaya aldılar, beyaz bileti çeken kızın götürüldüğü oda değildi ama. Kâğıt örtülü, arkaya yatan bir koltuğa uzandım, başka bir doktor, bu kez kadın ve neredeyse rahatlatıcı denebilecek biri her zamanki beyaz önlük içinde gelip dizlerimi bükmemi söyledi. İçime bir şey soktu, keskin ve yayılan bir acı duydum. Neydi bu? diye sorduğum zaman, Gitmen gereken yere ulaştığında doktorun hepsini açıklayacak, dedi. *Ulaşırsan değil ulaştığında dediği*

Calla kura sisteminin nasıl işlediğini biliyor. Herkes gibi... İlk karnamanda bunu kura merkezine bildirip nasıl bir kadın olacağını öğreniyorsun. Beyaz bilet sana evlilik ve çocuk kazandırıyor. Mavi bilelse kariyer ve özgürlük... Böylece seçme yükümlülüğünden kurtulmuş oluyorsun. Ve bir kez biletin kesildi mi, artık geri dönemiyorsun. Ancak ya sana uygun görülen yanlış bir hayatsa?

Mavi biletli Calla kaderini sorgulamaya başladığında kaçıp gitmek zorunda kalır. Ancak hayatta kalması kura merkezinin ve sistemin toplum dışına attığı kadınlardaki nitelikleri benimsemesine bağlı olacaktır. Karnında büyümekte olan bebeğiyle umutsuzluk içinde kaçan Calla, bir yandan da merkezdekilerin onu kendisinden daha iyi tanıyıp tanımadığı düşüncesiyle mücadele edip tehlike içinde anneliğe hazırlanmaktadır.

Özgür irade, toplumsal beklentiler ve tek başına anneliğe adım atmanın yol açtığı endişeler gibi hayati konuları işleyen *Mavi Bilet*, şiddetli arzuları en saf haliyle betimlemesi ve günümüzde her yerde egemenlik kuran eril tahakküme çarpıcı bir yorum getirmesiyle hayranlık uyandıran bir roman.

"Mackintosh'un duru ve keskin yazımı, bilgelik ve içgörü anlariyle ilerleyip mükemmel bir sonda bitiyor... *Mavi Bilet* Orwell'in 1984'ü ya da Atwood'un *Domuzluk Kızın Öyküsü* tarafından belirlenmiş distopya geleneğine yeni bir şey ekliyor."

The New York Times Book Review

#eriltahakküm #özgürirade #distopya #anneolmak
#bilinmezeaçılmak #denetimtoplumu

 can

canseyinleri.com | [f](#) | [s](#) | [t](#) canseyinleri

roman

ISBN 978-975-07-4699-4

9 789750 746994